

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 3.08.04

**Inventaris van de archieven van de Bewaarders van
de Hypotheken en van het Kadaster in Zuid-Holland,
1838-1949**

Versie: 02-12-2020

F.J.M. Otten, J.Y. Wai

Nationaal Archief, Den Haag 1993

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Hypotheekrecht.....	7
Hypotheekkantoren.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Selectie en vernietiging.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Verwante archieven.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
I. BEWAARDER BRIELLE (1838-..).....	11
II. BEWAARDER DORDRECHT (1840-1949).....	12
III. BEWAARDER GORINCHEM (1879-ca.1948).....	14
IV. BEWAARDER 'S-GRAVENHAGE (1838-1939).....	16
V. BEWAARDER LEIDEN (1838-1947).....	17
VI. BEWAARDER ROTTERDAM (1838-..).....	18

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Bewaarders van de Hypotheken en van het Kadaster in Zuid-Holland

Archiefbloknummer:

3419

Omvang:

139 inventarisnummer(s) 7,80 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Bewaarders van de Hypotheken en het Kadaster in Zuid-Holland

Samenvatting van de inhoud van het archief:

De archieven van de Bewaarders van de Hypotheken en het Kadaster in Zuid-Holland (1838-1949) zijn zeer onvolledig overgedragen. Overgeleverd zijn delen van de archieven van de zes voormalige hypotheekkantoren (samenvallend met de zes gerechtelijke arrondissementen) in Zuid-Holland, gevestigd in Brielle, Dordrecht, Gorinchem, 's Gravenhage, Leiden en Rotterdam: met onder meer registers van inschrijving voor hypotheke op schepen, registers van aanwijzing der kadastrale percelen en alfabetische toegangen op de algemene registers van het kadaster.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Bewaarders van de Hypotheken en van het Kadaster in Zuid-Holland, nummer toegang 3.08.04, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Hypotheken en Kadaster ZH, 3.08.04, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

HYPOTHEEKRECHT

Hypotheek is een zakelijk recht, verbonden aan onroerend goed. Bij de hypotheekovereenkomst moet door de schuldenaar een bepaald onroerend goed worden ingebracht, dat bij een eventuele wanprestatie van de schuldenaar voor de schuldeiser dient als zekerheid voor de inning van zijn vordering.

De wetgever stelt als vereisten, dat de akte van hypotheekstelling notarieel wordt vastgelegd en dat een afschrift van de akte (het zgn. borderel) in openbare registers wordt ingeschreven. Op een hypotheekkantoor kan iedereen nagaan, of een bepaald onroerend goed met hypotheek is bezwaard en zo ja voor welk bedrag. Wanneer de hypotheek is afgelost, wordt deze geroyeerd ("royement").

Vanaf 1833, na de invoering van het Kadaster, moest elk onroerend goed met het kadastrale nummer worden aangeduid. Het Burgerlijk Wetboek, dat met ingang van 1 oktober 1838 van kracht werd, bepaalde dat voor de eigendomsovergang van onroerend goed behalve de akte zelf ook de overschrijving ten hypotheekkantore vereist was. Bepaalde wijzen van eigendomsovergang zoals vererving of verjaring behoeften echter niet te worden overgeschreven ¹.

HYPOTHEEKKANTOREN

In 1811 werd bepaald, dat in elk arrondissement een bureau voor de bewaring van de hypotheeken moest worden gevestigd. Zuid-Holland telde zes arrondissementen n.l. Brielle, Dordrecht, Gorinchem, 's-Gravenhage, Leiden en Rotterdam. In 1838 werden de hypotheekkantoren en die van de bewaarders van het kadaster samengevoegd als logisch gevolg van de nauwe banden tussen beide administraties.

De zes hypotheekkantoren in Zuid-Holland waren gevestigd in de hoofdplaatsen van de gerechtelijke arrondissementen; de grenzen van de kantoren vielen van 1811-1877 samen met die van de arrondissementsrechtbanken. In 1877 werden de rechtbanken te Brielle, Gorinchem en Leiden opgeheven, maar deze reorganisatie had geen gevolgen voor de grenzen van de hypotheekkantoren: deze bleven onveranderd tot in de 20e eeuw. Pas in 1957 werd het kantoor Brielle opgeheven en gevoegd bij Rotterdam, terwijl in 1960 het kantoor Gorinchem werd opgeheven en gevoegd bij Dordrecht ². In 1975 en 1980 vond een verdere concentratie plaats: in die jaren werden de respectievelijk te Dordrecht en Leiden gevestigde Bewaringen opgeheven ³. Vanaf 1980 heeft de directie van het Kadaster en de Openbare Registers (KADOR) in Zuid-Holland slechts vestigingen te Den Haag en Rotterdam.

¹ Voor een uitvoeriger uiteenzetting over de hypothecaire en kadastrale administratie zij hier verwezen naar: A. Soutendijk, De hypothecaire en kadastrale boekhouding (twee delen, Tiel 1907, 1916) en de beknoptere publicatie van F. Keverling Buisman en E. Muller, Kadaster-gids; gids voor de raadpleging van hypothecaire en kadastrale archieven uit de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw ('s-Gravenhage 1979).

² Staatscourant 1957 nr.152 en 1960 nr.88.

³ Staatscourant 1975 nr.152 en 1980 nr.166.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Per 1 oktober 1838 werd een geheel nieuwe hypothecaire boekhouding ingevoerd, waarbij de oude vanaf 1812 in gebruik zijnde registers per 30 september 1838 werden afgesloten. Bij de wet van 4 juni 1878 (Staatsblad 90) werd opnieuw een algehele herziening van de hypothecaire inschrijvingen met ingang van 1 januari 1879 gelast. Ook in 1948 leidde een dergelijke herziening tot afsluiting van de oude serie registers van hypotheekinschrijvingen.

De op het Rijksarchief berustende archieven zijn zeer onvolledig. De Dienst van het KADOR heeft machtiging gekregen tot opschorting van de overdracht van de archieven aan de rijksarchieven. Alleen enkele bestanden die geen administratief nut meer hadden zijn wel overgedragen.

De rechtstitel is (nog) onbekend

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Op het Rijksarchief berusten, zoals al eerder opgemerkt, slechts zeer onvolledige bestanden. Vermelding verdienen hier:

- Registers Hyp. nr. 3 (schepen)

In dit register zijn de afschriften van borderellen (uittreksels) van sloopshypotheekakten ingeschreven. Het werd bijgehouden sinds de invoering van het Wetboek van Koophandel van 1838; de inrichting ervan is geregeld bij K.B. van 21 juni 1836 (Staatsblad 41). Op 1 februari 1927 werd het register gewijzigd, waarbij de boeking is verbeterd ⁴.

- Registers nr. 69 a

Dit percelenregister, ingevoerd in 1879 en afgesloten circa 1948, bevat per gemeente sectiegewijs de kadastrale percelen in numerieke volgorde, met achter ieder perceelnummer een verwijzing naar een deel en nummer van de inschrijvingsregisters no.3. Bij veranderingen in de percelen (als gevolg van splitsing of samenvoeging) worden over en weer verwijzingen geplaatst naar de nieuwe en vervallen nummers.

SELECTIE EN Vernietiging

In 1989 zijn de hypotheekregisters nr.3 uit de jaren 1879-1948 door het Rijksarchief vernietigd, na verkregen machtiging van de Algemene Rijksarchivaris ⁵. Al eerder, in 1949, waren de registers Hyp.3 uit de jaren 1838-1878 vernietigd. De registers Hyp.3 op schepen zijn buiten deze vernietiging gebleven.

⁴ C.J. Kluyvers, Het kadaster, de hypotheecaire boekhouding en het scheepsregister (Groningen 1930).

⁵ Brief CD/RAI 1988/263 MZ.

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Voor onderzoek in de periode na 1838 zal men bij de overgebrachte archieven van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers (KADOR) moeten zijn (in Zuid-Holland in Den Haag of Rotterdam). Daar berusten alle van belang zijnde registers, zoals het Algemeen Register (1838-1929) en de kadastrale leggers (vanaf 1832 tot heden). Het Algemeen Register geeft per persoon een overzicht van de transacties betreffende zakelijke rechten en is toegankelijk via een Alphabetische Naamwijzer. De leggers geven per eigenaar een overzicht van al diens percelen binnen een bepaalde gemeente.

Voor een uitvoeriger uiteenzetting over de hypothecaire en kadastrale archieven zij hier verwezen naar de in noot 1 genoemde "Kadaster-gids".

Aanvullend onderzoek kan gedaan worden in de collectie kadastrale plans, in beheer bij de afdeling Kaarten en Tekeningen van het Algemeen Rijksarchief.

NL-HaNA, 3.08.01, Inventaris van het archief van de Inspecteur van het Kadaster in Zuid-Holland, 1823-1832 (1834)

NL-HaNA 3.08.02, Inventaris van het archief van de Bewaarder van het Kadaster in Zuid-Holland, 1833-1843

NL-HaNA, 3.08.05, Inventaris van het Register 69 en het Algemeen Register van het Kadaster Zuid-Holland (voormalige vestigingen 's-Gravenhage en Leiden), 1838-1929

NL-HaNA, 4.KADOR-G - Inventaris van het archief van Minuut- en Vervolg-minuutplans van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers: Directie Zuid-Holland: district 's-Gravenhage, 1813-1832

NL-HaNA, 4.KADOR-GS - KADOR-GS Minuutplans en Vervallen Bijbladen van het Kadaster Zuid-Holland, vestiging Zoetermeer, 1818-1989

NL-HaNA, 4.KADOR-GB - Inventaris van kadastrale kopie-kaarten van gemeenten in Zuid-Holland gebruikt ter bepaling van de grondbelasting, afkomstig van de Inspectie Registratie en Successie van de belastingdienst 1880-1889

NL-HaNA, 4.KADOR-R - Inventaris van het archief van Minuut- en Vervolg-minuutplans van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers: Directie Zuid-Holland: district Rotterdam, 1817-1832 (1960)

NL-HaNA, 4.KADOR-RS - Inventaris van minuutplans en vervallen bijbladen van het Kadaster Zuid-Holland: vestiging Rotterdam, 1876-1970

NL-HaNA, 4.KADOR-VP - Inventaris van vervallen kadastrale nette-, veld- en verzamelplans van Gemeenten in Zuid-Holland over de periode 1871-1970

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDELEN****I. BEWAARDER BRIELLE (1838-..)**

1	"Alphabetische Tafel op het Repertorium van Hypothecaire Formaliteiten", (1838-..)	1 deel
2-5	"Alphabetische Naamwijzer der verkrijgers en schuldenaren in het Algemeen Register voorkomend", (1838-..)	4 delen
2	A-E	
3	F-J	
4	K-M	
5	N-R	

II. BEWAARDER DORDRECHT (1840-1949)

6-54	Registers van inschrijving van borderellen van hypotheekakten betreffende schepen en vaartuigen, 1840-1949	49 delen
6	1840 jan 4-1879 okt 11	
7	1879 nov 7-1895 mei 15	
8	1895 mei 20-1899 nov 10	
9	1899 nov 11-1901 okt 7	
10	1901 okt 7-1903 okt 21	
11	1903 okt 30-1905 aug 2	
12	1905 aug 2-1906 sep 22	
13	1906 sep 22-1907 nov 16	
14	1907 nov 19-1908 sep 29	
15	1908 sep 30-1909 nov 15	
16	1909 nov 16-1910 okt 7	
17	1910 okt 7-1911 dec 14	
18	1911 dec 14-1912 dec 4	
19	1912 dec 4-1913 aug 27	
20	1913 aug 27-1914 mei 15	
21	1914 mei 18-1915 jul 1	
22	1915 jul 1-1916 sep 8	
23	1916 sep 23-1917 jun 29	
24	1917 jun 16-1918 mei 20	
25	1918 mei 21-1919 feb 27	
26	1919 feb 27-1919 nov 15	
27	1919 nov 20-1920 jul 1	
28	1920 jul 1-1921 jul 25	
29	1921 jul 25-1922 jul 19	
30	1922 jul 19-1923 jan 24	
31	1923 jan 24-1923 sep 24	
32	1923 sep 24-1924 apr 11	
33	1924 spr 11-1924 okt 1	
34	1924 okt 1-1925 apr 6	
35	1925 apr 6-1925 dec 7	
36	1925 dec 7-1926 aug 18	
37	1926 aug 18-1927 jan 31	
38	1927 feb 5-1927 aug 24	
39	1927 aug 24-1928 mrt 15	
40	1928 mrt 15-1928 okt 10	
41	1928 okt 10-1929 jun 20	
42	1929 jun 20-1930 jan 13	
43	1929 jun 20-1930 jun 21	
44	1930 jun 21-1931 mrt 4	
45	1931 mrt 4-1932 feb 25	
46	1932 feb 25-1934 okt 12	
47	1934 okt 19-1937 feb 4	
48	1937 feb 4-1938 jul 8	
49	1938 jul 8-1939 aug 14	
50	1939 aug 17-1941 okt 28	
51	1941 okt 30-1943 sep 3	
52	1943 sep 9-1946 dec 7	
53	1946 jun 26-1949 feb 5	

---

54 1947 apr 30-1948 feb 26

55

Perceelsgewijze kadastrale legger: Dordrecht, Dubbeldam, Wieldrecht,
Meerdervoort,
ca. 1940

Betreft alleen eigendommen van de overheid.

1 deel

III. BEWAARDER GORINCHEM (1879-CA.1948)

56-98	"Registers 69a": registers van aanwijzing der kadastrale percelen, 1879-ca. 1948	43 delen
56	Alblasserdam sectie A-C	
57	Ameide sectie A-B	
58	Arkel sectie A-C	
59	Asperen	
60	Bleskensgraaf sectie A-C	
61	Brandwijk sectie A-B	
62	Everdingen sectie A-C	
63	Giessendam sectie A-D	
64	Giessen-Nieuwkerk sectie A-B	
65	Gorinchem sectie A-B	
66	Gorinchem sectie C-D	
67	Goudriaan sectie A-B	
68	Groot-Ammers sectie A-B	
69	Hagestein sectie A-B	
70	Hardinxveld sectie A-D	
71	Hei- en Boeicop sectie A-B	
72	Heukelum sectie A-B	
73	Hoogblokland sectie A-B	
74	Hoornaar	
75	Kedichem sectie A-B	
76	Langerak sectie A-B	
77	Leerbroek sectie A-B	
78	Leerdam sectie A-C	
79	Lexmond sectie A-C	
80	Meerkerk sectie A-C	
81	Molenaarsgraaf sectie A-B	
82	Nieuwland sectie A-B	
83	Nieuw-Lekkerland	

84	sectie A Nieuw-Lekkerland
85	sectie B Nieuwpoort
86	Noordeloos
87	sectie A-B Ottoland
88	sectie A-B Oud-Alblas
89	sectie A-B Papendrecht
90	sectie A-C Peursum
91	sectie A-B Schelluinen
92	Schoonrewoerd
93	sectie A-C Sliedrecht
94	sectie A-G Sliedrecht
95	sectie H-I Streefkerk
96	sectie A-C Tienhoven
97	Vianen
98	sectie A-C Wijngaarden

IV. BEWAARDER 'S-GRAVENHAGE (1838-1939)

99-108	Registers van inschrijving van borderellen van hypotheekakten betreffende schepen en vaartuigen, 1838-1903, 1933-1939	10 delen
99	1838 okt 15-1894 nov 10	
100	1894 nov 10-1903 mei 20	
101	1911 dec 9-1916 apr 14	
102	1916 apr 20-1919 aug 25	
103	1919 aug 26-1922 apr 18	
104	1922 apr 19-1924 nov 10	
105	1924 nov 10-1927 jan 31	
106	1927 feb 19-1929 aug 8	
107	1929 aug 13-1933 dec 8	
108	1933 dec 8-1939 aug 11	

V. BEWAARDER LEIDEN (1838-1947)

- 109-112** "Alphabetische Naamwijzer op het Repertorium van Hypothecaire Formaliteiten",
(1838-..) 4 delen
- 109** A-Z
- 110** A-Z
Supplement op inv.nr. 109.
- 111** H-S
- 112** T-Z
- 113-133** Registers van inschrijving van borderellen van hypotheekakten betreffende schepen
en vaartuigen,
1843-1947 21 delen
- 113** 1843 jan 23-1905 jan 23
- 114** 1905 jan 28-1908 jul 16
- 115** 1908 jul 17-1911 jul 22
- 116** 1911 jul 25-1913 jun 18
- 117** 1913 jul 12-1916 mrt 29
- 118** 1916 apr 8-1918 dec 10
- 119** 1918 dec 30-1920 jul 1
- 120** 1923 jul 23-1924 aug 9
- 121** 1924 aug 13-1925 aug 22
- 122** 1925 aug 31-1926 sep 14
- 123** 1926 sep 16-1927 jan 31
- 124** 1927 feb 10-1927 nov 11
- 125** 1927 nov 16-1928 dec 1
- 126** 1928 dec 7-1929 sep 20
- 127** 1929 sep 21-1930 sep 15
- 128** 1930 sep 16-1931 okt 7
- 129** 1931 okt 16-1935 okt 17
- 130** 1935 okt 23-1938 mei 18
- 131** 1938 mei 21-1939 okt 20
- 132** 1939 nov 10-1943 jul 20
- 133** 1943 jul 23-1947 mei 12
- 134** Dagregister van hypotheekinschrijving,
1874-1878 1 deel
- 135** Register van ontvangst van gedeponeerde fondsen,
1931-1933 1 deel
Niet raadpleegbaar

VI. BEWAARDER ROTTERDAM (1838-..)

136-139	"Alphabetische Naamwijzer op het Repertorium van Hypothecaire Formaliteiten", (1838-..)	4 delen
136	A-G	
137	H-N	
138	O-Z	
139	A-Z	